

Л.І. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.М. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРО РИЗИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Економічні зв'язки, що виникають у процесі функціонування підприємств взагалі, а особливо у період системної фінансово-економічної кризи, супроводжуються цілою низкою ризиків. На теперішній час рівень ризиковості підприємницької діяльності підприємств значно збільшився через гальмування економічного розвитку України, зниження економічної активності та згорання промислового виробництва, погіршення добробуту населення, зростання рівня безробіття, зниження стійкості банківської системи, посилення боргового тиску, підвищення тінізації економічної діяльності. Отже, складна структура сучасної економічної, соціальної, політичної сфер, у яких функціонують підприємства, конкуренція, кон'юнктура ринку, що швидко змінюється, необхідність якісної перебудови усіх сфер життя обумовлюють ризик і підвищену увагу до управління ним.

Питання ефективного розвитку вітчизняних підприємств роздрібної торгівлі прямим чином залежать від їх здатності адаптуватися до умов невизначеності здійснення підприємницької діяльності та мінімізувати спричинені нею ризики. Така здатність значною мірою зумовлюється обізнаністю керівників і менеджерів підприємств галузі із підходами та методами управління ризиками та навичками їх застосування. На жаль, досвід практичної діяльності свідчить, що розуміння важливості функції управління підприємницькими ризиками не призводить до автоматичного її впровадження. Існують значні труднощі з методичним, інформаційним і організаційним забезпеченням управління підприємницькими ризиками на підприємствах роздрібної торгівлі, пов'язані як з нестачею кваліфікованого персоналу, здатного працювати з підприємницькими ризиками, так і з недосконалістю методології їх дослідження. Такі тенденції актуалізують завдання розвитку теоретико-методичних засад управління підприємницькими ризиками підприємств роздрібної торгівлі та посилюють важливість їх нагального вирішення.

Окремі теоретичні положення управління ризиками сформовані у працях зарубіжних учених-економістів, а також знайшли висвітлення у працях вітчизняних і російських науковців. Однак існуючі розробки не дозволяють сформувати системне бачення змісту підприємницьких

ризиків і їх типології в роздрібній торгівлі через ігнорування ними специфіки комерційної діяльності в галузі. Крім того, не дістали належного висвітлення питання обґрунтування ключових індикаторів підприємницьких ризиків підприємств роздрібної торгівлі за сферами їх виникнення. Дослідження довели, що у сучасних умовах ризик набув особливостей, які характеризують розвиток економічної системи. Насамперед, ризики набули загального, глобального характеру. Зміни в економіці одних країн спричиняють певні наслідки для інших країн. Те саме можна сказати про регіони, галузі. Явища глобалізації охопили увесь світ.

По-друге, у ризикованих ситуаціях дедалі більше вимагається одноосібне рішення. Підвищується роль особистості у підприємницькій діяльності.

По-третє, середовище діяльності людей характеризується рисами ринкової економіки. Багато чинників, що супроводжують ринкову економіку, таких як конкуренція, кон'юнктура, нестабільність у попиті й цінах і а багато чого іншого, призводять до невизначеності і непевності в одержанні кінцевого результату;

По-четверте, ризик дедалі більше перетворюється на товар через розвиток і вдосконалення страхування.

Отже, сучасні умови господарювання вимагають подальших досліджень у цій сфері, теоретичного обґрунтування сутності ризику, систематизації засобів і методів управління ризиками підприємницької діяльності підприємства, їх удосконалення. Насамперед необхідно узагальнити теоретичні дослідження категорії ризик. Незважаючи на те що все життя і діяльність людей відбувається в умовах невизначеності, яка породжує ризик, серед дослідників до сьогодні немає єдиної думки щодо визначення ризику. Існуючі наукові джерела характеризуються неоднозначністю в трактуванні рис, властивостей і елементів ризику, у розумінні його змісту, співвідношення об'єктивних і суб'єктивних сторін. Найпоширеніші з них визначають ризик як можливу невдачу, непевність у можливому результаті, загрозу несприятливого результату, невизначеність, пов'язану з якою-небудь подією чи її наслідком, постійну потребу людини переборювати різні перешкоди задля досягнення поставленої мети, спосіб дій у незрозумілій чи невизначеній обстановці та ін. Підприємницький ризик визначається фахівцями як ймовірність загрози втрати підприємством частини своїх ресурсів, недоодержання доходів чи появи додаткових витрат у результаті здійснення певної виробничої і фінансової діяльності.